

Доклад-обобщение от проведените обществени консултации по стратегията за постигане на приоритетите на Националната програма за развитие: България 2020 (1 юни 2012г)

1 Основни етапи в изготвянето на втория вариант на НПП: България 2020

1.1 Действията досега.

Националната програма за развитие: България 2020 (НПП: България 2020) се разработва в съответствие с утвърдената от министър-председателя Обща концепция за програмиране на развитието на Република България (юни 2010 г.) и Постановление на Министерския съвет №110/03.06.2010, с което се създава Съвет за развитие (СР) към Министерския съвет с ключова задача координация на подготовката на НПП: България 2020.

Със заповед на министър-председателя № Р-164 от 9 септември 2010 г. е сформирана към СР Междуведомствена работна група (МВРГ) за разработване на Национална програма за развитие на Република България: България 2020, в чийто състав влизат заместник-министри от министерствата, отговарящи за политики, допринасящи за икономическото развитие и растеж.

След сформирането на МВРГ през месец септември 2010 г. стартира разработването на аналитичната част на НПП: България 2020. Към някои от министерствата са сформирани тематични работни групи с тази задача. През месец май 2011 г. МВРГ одобри анализ на социално-икономическото развитие на Република България и SWOT-анализ на българската икономика, които са подложени и на публично обсъждане чрез провеждане на срещи със заинтересованите страни и публикуване на интернет страницата на www.eufunds.bg. Със социалните партньори, гражданския сектор и академичните среди е постигнато съгласие по съдържанието и изводите на анализите по сектори. На база на социално-икономическия анализ е разработен анализ на силните и слабите страни, възможностите и предизвикателствата (SWOT) на българската икономика.

След одобряването на горепосочените анализи се пристъпи към формулиране на визия, стратегическите цели и приоритети, които са дискутирани на заседания на МВРГ към СР. Проектът на стратегически цели и приоритети на НПП: България 2020 е подложен и на широко публично

обсъждане, като за целта е организирана Кръгла маса с представители на администрацията, неправителствените организации и академични среди, след което е предложен и приет от СР. На МВРГ е възложено да се разработят детайлни стратегии по приоритети.

През месец октомври 2011 г. МВРГ прие решение, че за изработване на всеобхватни и завършени стратегии за постигане на целите и приоритетите е необходима по-оперативна работа в рамките на всеки приоритет. В резултат, със заповед № Р-237 от 31 октомври за всеки приоритет са създадени работни групи към водещ министър по приоритети и зададени задачи, които да се изпълнят до 30 ноември с.г.

През месец декември МВРГ към СР дискутира първите варианти на материалите, подготвени от работните групи по осемте приоритета на НПП: България 2020, и установи необходимостта от допълнително разясняване и дискутиране на ключови интервенции по отделните приоритети. През месец януари са проведени допълнителни срещи на политическо и експертно ниво с цел уточняване на политическите въпроси и детайлизиране на стратегически части по отделните приоритети.

През месец януари 2012 г. методологията по разработването на НПП: България 2020 е разширена и в работните матрици по приоритети са включени допълнителни параметри на предвидените политики и мерки по отношение прецизиране механизмите на въздействие, областите на въздействие, целевите групи, формулиране на индикатори за изпълнение, резултат и въздействие, определяне на изходните (базовите) и целевите стойности на индикаторите, източниците на информация, остойността на изпълнението на мерките и определяне на източници на финансиране, обвързаност с национална и европейска стратегическа рамка и т.н.

На заседание на МВРГ на 9 март 2012 г. е обсъден първи вариант на стратегиите по приоритети. Той е основно фокусиран върху областите на въздействие и включените в тях мерки, като целевите групи, индикаторите и целите бяха отразени само на някои места. На 16 март 2012 г. този вариант е поставен за обществено обсъждане на портала за обществени консултации www.strategy.bg и на www.eufunds.bg.

До 19 май 2012 г. в Секретариата на МВРГ са получени 66 становища от структури на гражданското общество (СГО) и 144 становища от административни органи и консултативни съвети.

На базата на: 1) разширената методология за изготвянето на НПП: България 2020 2) коментарите, получени в рамките на предварителната оценка на стратегическия документ; и 3) получените мнения, коментари, предложения

по време на обществените обсъждания е направен анализ и са формулирани предложения за подобряване на общата концепция, структурата и съдържанието на НПР: България 2020.

На две заседания на МВРГ са разгледани, обобщени и обсъдени получените предложения и е постигнато съгласие кои от тях секретариатът на МВРГ да отрази във втория проект на НПР: България 2020.

В преобладаваща част от предложенията на институциите и СГО се съдържаха предложения за актуализацията на социално-икономическия анализ, който е неразделна част от стратегическия документ НПР: България 2020. Взето е решение в срок до 5 юни 2012 г. да бъдат актуализирани социално-икономическите анализи, а цялостното актуализиране на обобщения анализ, съдържащ се в документа, да бъде направено в срок до 10 юни 2012 г.

1.2 Планирани дейности

Планът по разработването на втория актуализиран проект на НПР: България 2020 и цялостното завършване на документа е, както следва:

- Втори вариант на НПР: България 2020 – стратегическа част;
- Анализ на цената на финансиране на НПР: България 2020 и обобщаване и анализиране на източниците на финансиране;
- Система от индикатори за проследяване изпълнението и остойностяване въздействието от планираните мерки;
- Предложение за механизъм за управлението, наблюдението и контрола и отчитане изпълнението на НПР: България 2020;
- План за текущи, междинни и последваща оценка на НПР: България 2020;
- Доклад с оценка и изводи от изпълнението на приключилите национални стратегически програми и предприсъединителни програми на ЕС;
- Анализ и оценка за съгласуваността на НПР: България 2020 със стратегическата рамка на европейско, национално и регионално ниво;
- Предварителна оценка на НПР: България 2020
- Разглеждане на НПР: България 2020 от СР - м. септември 2012 г.
- Окончателен текст на НПР: България 2020 за приемане от Министерския съвет: края на м. септември 2012 г.

2 Обобщение на получените становища и обосновка на предприетите действия

2.1 Становища, получени от административни и консултативни структури към органите на изпълнителната власт

2.1.1 Относно цялостната концепция на документа

Получени са предложения за добавяне, отпадане и промяна на приоритети, което, от една страна, на е предмет на настоящото обсъждане и, от друга страна, те са вече одобрени и не подлежат на промяна.

В рамките на МВРГ възникна предложението да се подчертае значението на макроикономическата стабилност и фискална консолидация за постигане на целите България 2020, като това ще бъде отразено във въстъпителната част.

Получено и възприето е предложението за извеждането на някои определени реформи и политики на хоризонтално ниво. Хоризонталните политики имат съществена роля за по-ефективното адресиране на междусекторните проблеми, посредством прилагането на интегриран и многостранен подход и насърчаването на междусекторното сътрудничество и получаването на синергиен ефект. Изведени са следните хоризонтални политики:

- Повишаване на адекватността и устойчивостта на пенсионната система с цел подобряване на качеството на живот и осигуряването на достойно стареене;
- Демографско развитие на населението и насърчаване на активното стареене в отговор на съвременните демографски процеси и трансформации;
- Създаване на условия за осигуряване на равнопоставеност на половете с цел активното им включване и участие във всички сфери на обществения живот;
- Осигуряване на равни възможности за хората с увреждания с цел насърчаване на тяхното пълноценно социално включване.

Предложено е осигуряването на съгласуваност на документа с основни национални и европейски стратегически документи, анализ на източниците на финансиране, както и формулирането на индикатори и цели. Това е неразделна част от методологията за разработване на България 2020 и ще бъде отразено съвместно с резултатите от предварителната оценка на документа.

Наред с тези основни моменти са предложени и редица технически редакции на текстовата част на документа, които ще бъдат взети под внимание при финализирането на проекта от МВРГ.

2.1.2 Становища относно отделни приоритети

По всички приоритети са направени предложения за включване на допълнителни мерки, но са получени ограничен брой предложения от стратегически характер. Основните приложения и позицията по тях на МВРГ и по приоритети са, както следва:

2.1.2.0. Хоризонтални приоритети

- *Повишаване на адекватността и устойчивостта на пенсионната система с цел подобряване на качеството на живот и осигуряването на достойно стареене*

Получено е предложение за включване на стратегия за увеличение на размерите на пенсиите с цел повишаване на адекватността им чрез осъвременяване на пенсиите; увеличаване на тежестта на една година стаж в пенсионната формула; отпадане тавана на новоотпуснатите пенсии и постепенно актуализиране на тавана на старите пенсии; засилване на връзката между участие в осигуряването и размера на пенсията в пенсионната формула. В резултат са добавени две допълнителни мерки: Увеличаване на тежестта на една година стаж в пенсионната формула и Отпадане тавана на новоотпуснатите пенсии и постепенно актуализиране на тавана на старите пенсии.

2.1.2.1 Приоритет *Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила*

Получените предложения от стратегически характер са насочени към целенасоченото фокусиране на приоритета върху развитието на човешкия ресурс в страната, като бъде разширен обхвата от на стратегическите интервенции в сферата на културата и спорта. Предложението ще бъде отразено в стратегията и мерките към нея.

2.1.2.2 Приоритет *Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване*

Получените коментари са насочени предимно към хоризонталните политики, заложи в стратегическия документ. Отделно внимание е обърнато на демографските политики.

Във финалния вариант на НПП: България 2020 хоризонталните политики се планира да бъдат изведени във въвеждащата част на документа.

2.1.2.3 Приоритет Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал

Този приоритет е предложен от МРРБ по време на заседание на СР. В рамките на институционалното обсъждане на изготвените стратегии е поставен въпросът за стратегическото позициониране и хоризонталния характер на приоритета.

Преобладаваща част от предложенията са насочени към структурирането на приоритета и целия пакет от мерки, които той включва. Посочено е, че предвидените в първия проект мерки адресират едностранното представяне на развитието на туризма и културата като интервенции предимно в рамките на регионалните политики.

Налице са становища, които повдигат въпроса за позиционирането на мерки в сферата на транспортната свързаност едновременно в два приоритета.

Взето е решение дейностите в сферата на туризма и културата в рамките на развитие и мобилизиране на местния потенциал, както и културният туризъм, да бъдат включени в регионалния приоритет.

Мерките с насоченост към национално развитие на туризма като сектор да бъдат включени в Приоритет *Подкрепа за развитие на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, стимулиране на иновативната активност и научните изследвания*, предвид комплексните услуги, предлагани от туризма и цялостния му потенциал като фактор на растеж.

Предложено е мерките с насоченост към развитие на изкуствата и културата като елемент от качествените характеристики на човешкия капитал да бъдат включени в Приоритет *Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила*. Предстои обсъждане в рамките на МВРГ.

Мерките, насочени към политики за подобряване на транспортната свързаност, да бъдат включени в Приоритет *Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари*, като водеща институция по изпълнението им остава МРРБ.

Прието е предложението за включване на мерки в Приоритета по отношение на опазване на регионите от бедствия и аварии, както и пожарната безопасност.

2.1.2.4 Приоритет Развитие на земеделието за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси

В рамките на институционалното обсъждане се стигна до заключението, че стратегията за развитието на хидромелиорациите има дефицити, дължащи се най-вече на липсата на приета стратегия във водния сектор. При постигане на съгласие по този документ този дефицит ще бъде запълнен.

Постъпи и е одобрено в рамките на МВРГ предложение за засилване ролята на иновациите и разширяване използването на високи технологии в сектора да бъде разширен обхвата на дейностите, свързани с научно-развойната дейност в сектора.

2.1.2.5 Приоритет Подкрепа за развитие на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, стимулиране на иновативната активност и научните изследвания

Постъпиха предложения за доразработване както на анализите по приоритета, така и на стратегическата му част с включването на стратегии за стимулиране процеса на формиране на клъстери, развитие на сектора на МСП, разширяване обхвата на мерките за научно-развойната и иновационна дейност, разширяване обхвата на мерки в сферата на модернизирани и доизграждане на инфраструктурата за иновативна и научно-развойната дейност и преместване на мерките, свързани с квалификацията на човешките ресурси в Приоритет 1 *Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.*

Постигнато е съгласие приоритетът да бъде реструктуриран, така че да стратегически да адресира изброените по-горе области.

2.1.2.6 Приоритет Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса

Становищата по приоритета са насочени към фокусиране на политиките в сферата на откритото управление (вкл. open data) и електронното правителство, което ще бъде направено посредством формулиране и конкретизиране на допълнителни мерки.

Направено е предложение за реструктуриране на приоритета, като се обединят подприоритети 6.2, 6.3 и 6.4. в подприоритет за качеството и услугите на администрацията., което предстои да бъде отразено с стратегическата част на НПП.

2.1.2.7 Приоритет Изграждане на адекватна енергийна инфраструктура, подкрепа за повишаване на ресурсната ефективност и намаляване на енергийната зависимост

Предложенията адресират предимно включване в стратегиите на вече взети решения от Правителството в областта на ядрената енергетика и използването на природните ресурси, които ще бъдат включени в окончателния вариант на програмата.

2.1.2.8 Приоритет Подобряване на транспортната свързаност и достъпна до пазари

Становищата по приоритета са свързани с актуализиране на политиките в сферата на транспортната свързаност, което ще бъде направено и отразено в окончателния вариант на националната програма за развитие: България 2020.

2.2 Становища, получени от неправителствения сектор и граждани

2.2.1 Становища относно цялостната концепция на документа

Получените становища, отнасящи се до цялостната концепция на документа, предимно адресират формулирането на измерими и проследими индикатори, както и до предложения за включване на анализ за ролята на гражданското общество в процеса на формирането, оценката и мониторинга на политиките в отделните области на социално-икономическото развитие.

Актуализирането на социално-икономическия анализ ще бъде налично в крайния вариант на документа. В допълнение, на МВРГ към СР е взето решение във въвеждащата част на стратегическата рамка да бъде включен анализ на приетите допускания и рискове за изпълнението на планираните мерки по програмата.

2.2.2 Становища относно отделни приоритети

По всички приоритети са направени предложения за включване на допълнителни мерки, които ще бъдат взети предвид при финализирането на приоритетите от страна на водещите институции и релевантните министерства.

Основните предложения по приоритети са, както следва:

2.2.2.1 Приоритет Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила

Необходимо е да се обърне по-сериозно внимание и да се включат фокусирани мерки в областта на образованието, без да се оспорва или поставя под съмнение стратегията и политиката.

В допълнение е взето решение за разширяване обхвата на приоритета по отношение на висшето образование и научно-изследователската дейност посредством включване на нов подприоритет за научно-изследователската дейност във ВУЗ и изследователските институти, както и чрез разширяване обхвата на мерките относно административно и финансово управление на висшите учебни заведения.

В рамките на публичната дискусия са повдигнати и въпроси за включването на стратегически мерки, породени от демографския фактор и принципа за равнопоставеност на половете в учителското съсловие, като допълнително специално внимание да бъде обърнато на факта, че голям брой учители ще напуснат учителската професия поради получаване право на пенсия в периода до 2020 г. Тези коментари ще намерят отражение при преработката на документа.

Прието бе предложение за разширяване на обхвата на професионалното обучение и образование във всички образователни нива.

Някои от становищата повдигат въпроса за позициониране на мерки, свързани с квалификацията на човешките ресурси и в други приоритети. Беше взето решение за прехвърлянето на мерките, свързани с общата квалификация на заетите, в този приоритет.

2.2.2.2 Приоритет Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване

Получено е предложение за цялостно изместване на фокуса на НПР: България 2020, като от догонващ и ускорен растеж се премине към стратегии за „включващ и борещ се с бедността“ растеж. Този подход бе отхвърлен от работната група, с аргументите, че мерките за предотвратяване на социалното изключване и борбата с бедността са застъпени в достатъчна степен .

Получено е предложение за „изрично, макар и не изключително споменаване“ на ромите във всеки от подприоритетите на стратегията, както и за отделяне на ромите в отделен приоритет (създаването и пре дефинирането на нови приоритети е коментирано по-горе в доклада). МВРГ на свое заседание през месец март разгледа въпроса за изричното упоменаване на ромите и

отхвърли това предложение с множество интеграционни аргументи. Поради това въпросът е адресиран за становище към заместник министър-председателя Цветанов в качеството му на председател на Националния съвет за етнически и интеграционни въпроси. Предложението и становището ще бъдат разгледани от СР.

2.2.2.3 Приоритет Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал

От академичните среди в рамките на публичното обсъждане бе изведена тезата за ключово съдържание на Приоритет 3. Бе предложено да се реструктурира в 3 под-приоритета, а именно:

3.1. Усъвършенстване на националната система за планиране и управление на територията (преформулировка на съществуващия към момента под-приоритет 3.5 Развитие капацитета на националните, регионалните и местни власти за стратегическо планиране, и подобряване на регионалното управление. Включване на целите и визията на пространственото планиране на територията). Обект на този подприоритет да бъдат:

- ~ Инструментариум за регионално и устройствено планиране
- ~ Градско развитие (Интегрирано устойчиво градско развитие и укрепване функциите на полицентричната мрежа на градовете)
- ~ Подобряване качеството на живот в селските райони
- ~ Интеграция на глобалните проблеми на опазването на околна среда (вкл. опазване на регионите от бедствия и аварии).
- ~ Трансгранично и междурегионално сътрудничество (обединяващ настоящите 3.6 и 3.7)

3.2. Мобилизация на местния потенциал на регионалните и местни икономики чрез целенасочена подкрепа на изоставащите региони и прилагане на целеви интегрирани модели за развитие

3.3. Ефективно усвояване на потенциала на районите за растеж

- Прехвърляне на дейностите в сферата на културата в Приоритет 1.
- Прехвърлянето на дейностите в сферата на туризма в Приоритет 5.
- Прехвърлянето на дейностите по под-приоритет 3.9 «Подобряване свързаността и интеграцията на българските региони в национален и международен план и свързаността с големите градски центрове в съседните страни» в Приоритет 8.

Позициониране на регионалните аспекти по приоритети в края на всеки приоритет.

В рамките на МВРГ не бе постигнато съгласие по това предложение. Бе проведена среща на високо политическо ниво и приетите предложения са отразени във втория проект на документа.

2.2.2.4 Приоритет Развитие на земеделието за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси

В рамките на публичната дискусия са направени единствено предложения за конкретни мерки, които ще бъдат взети под внимание при финализирането на стратегическия документ от водещата институция – МЗХ.

2.2.2.5 Приоритет Подкрепа за развитие на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, стимулиране на иновативната активност и научните изследвания

Основните коментари, направени в сферата на действие на приоритета е липса на национална икономическа политика за развитието на сектор Туризм. Взето е решение, в рамките на приоритета да бъдат включени интервенции в областта на укрепването и развитието на българския туристически сектор.

2.2.2.6 Приоритет Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса

В рамките на публичната дискусия са направени коментари по отношение на позиционирането и съдържанието на административно-териториалната реформа. Водещите институции в тази област ще вземат решение, което да бъде отразено в окончателния вариант на стратегическия документ.

2.2.2.7 Приоритет Изграждане на адекватна енергийна инфраструктура, подкрепа за повишаване на ресурсната ефективност и намаляване на енергийната зависимост

В рамките на публичната дискусия от представители на неправителствения сектор са направени единствено предложения за конкретни мерки, които ще бъдат взети под внимание при финализирането на стратегическия документ от водещата институция – МИЕТ.

2.2.2.8 Приоритет Подобряване на транспортната свързаност и достъп до пазари

В рамките на публичната дискусия от представители на неправителствения сектор са направени единствено предложения за конкретни

мерки, които ще бъдат взети под внимание при финализирането на стратегическия документ от водещата институция – МТИТС.